

[Birgitte Husmark]

Jeg vil her begrænse mig til Danidas bilaterale bistand, idet såvel den multilaterale bistand som multi-bi-bistanden må formidles i form af rammer og retningslinjer for de modtagende organisationer.

Vi er enige med udenrigsministeren i, at Danida gennem de sidste år har udført et meget grundigt analysearbejde med hensyn til de mulige modtagerlande. Men det er ikke særlig tydeligt – for at sige det mildt – hvilken vægtning de forskellige faktorer, som vi er enige om at lægge til grund, har fået.

Med hensyn til økonomisk formåen, bruttonationalindkomst – hvis vi vælger dette mål som det for tiden bedste, vi har – og med hensyn til vækst i bruttonationalprodukt er der meget store forskelle imellem de foreløbigt valgte lande. Helt ekstremt tegner Thailand sig med en bruttonationalindkomst på 1.000 USD pr. indbygger og en vækstrate på 5,6 pct. om året. Når alle oplysninger i øvrigt går ud på, at udenlandske investeringer vælter ind i landet, er valget endnu mere uforståeligt.

Her vil jeg gerne vende tilbage til det spørgsmål, jeg stillede i min motivering for forespørgselsdebatten, nemlig spørgsmålet om, hvad der kvalificerer et land til at blive et programsamarbejdsland. I beskrivelsen af Thailand har man nærmest måttet anstrenge sig for at finde begrundelser, der kan retfærdiggøre forslaget om at gøre dette land til programsamarbejdsland. Er det en tilstrækkelig begrundelse, at et land har en meget skæv indkomstfordeling? Det mener vi ikke, når det kombineres med både en høj bruttonationalindkomst og en høj vækst.

Heller ikke Egypten er noget oplagt valg, hvis det er det økonomiske kriterium, der skal tælle, og det mener vi det er.

Et tilsvarende problem indebærer valget af Indien. Selv om bruttonationalindkomsten her er langt lavere, er der også her stor vækst og så store indkomstforskelle, at valget alene af den grund burde diskuteres langt mere. At Indien så er og ikke mindst opfører sig som en stormagt, gør ikke valget mindre kontroversielt; herunder tænker jeg specielt på Indiens aktiviteter i Kashmir.

Men hvad tæller så som kriterium for landevalget, for der er jo mange muligheder inden for den vide ramme, som Udenrigsudvalgets flertal har fastsat? Hvad tæller som kriterium? Er det menneskerettighedssituationen?

Til det må man sige, at en række lande med undertrykkende eller ustabile regimer ikke er med på listen, men de befinder sig i afsnittet »andre lande«. Det gælder Marokko, Lesotho, Sri Lanka, for blot at nævne nogle. Men hvad betyder det, at disse andre lande er nævnt? Betyder det, at de er mulige kommende programlande? Det vil i givet fald ikke gøre det mindre påkrævet at få en udførlig beskrivelse af, hvad der skal til for at blive programsamarbejdsland. Flere af de allerede foreslåede lande udmærker sig ikke på menneskerettighedsområdet – det gælder f.eks. Kenya og Nepal – og vi skal ikke her være blinde for, at en statslig bistand meget let vil kunne blive brugt som en legitimering eller i det mindste et skulderklap til den siddende regering.

For at identificere, hvilke former for ulandsbistand der er i overensstemmelse med de overordnede målsætninger, er det imidlertid ikke nok at se på landevalget. Også valget af målgruppe i det enkelte land er vigtigt. De hyppigst nævnte grupper, hvor man overhovedet går ind i denne problemstilling og ikke springer direkte ud i de konkrete projekter, er landbefolkning, slumbefolkning og kvinder.

Også her er der meget stor forskel mellem landene på, hvor målrettet en bistandshjælp får lov til at være. Sundhedsprojekter er ofte det mindst kontroversielle, hvis de i øvrigt er godt afstemt med landets kulturelle forhold. Langt vanskeligere forholder det sig, hvis et projekt f.eks. indebærer ændringer af ejendomsforholdene og brugsret til jord. Også her må ønsket til bistandens virkning og mulighederne for at nå det ønskede mål vejes imod hinanden.

Da vi havde den sidste store bistandsdebat i november 1988, kritiserede jeg udenrigsministeren for helt at glemme kvinderne og satte spørgsmålstejn ved Danidas indsats. I den mellemliggende tid er der heldigvis sket meget i retning af at konkretisere det politisk fastslåede princip, at ulandsbistanden i samarbejde med modtagerlandet skal sikre kvindeaspekterne en central og fuldt integreret placering i udviklingsprocessen. Det er nogle meget velgennearbejdede og handlingsrettede landeprogrammer, Danida har udarbejdet for udviklingsbistand til kvinder, foreløbig for de fire gamle modtagerlande.

Det sidste trin – udarbejdelse af de konkrete projekter med, hvad dertil bør høre af forun-